

УДК 327(71+510)

Андрошук М. В.*Науковий керівник: Матвійчук Н. В.,
кандидат історичних наук, старший викладач*

ВІДНОСИНИ США ТА КИТАЮ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ (ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ)

У статті висвітлено сучасні економічно-торговельні відносини США та Китаю. Досліджено історичний процес формування відносин між двома могутніми державами. Розглянуто наслідки торгової війни для світової економіки.

Ключові слова: США, Китай, торгова війна, Дональд Трамп, тарифи.

Androshchuk M. V.

USA-CHINA RELATIONS AT THE CURRENT STAGE (TRADE-ECONOMIC ASPECT)

The article examines the current economic and trade relations between the USA and China. Investigated the historical process of forming relations between two powerful states. Considered the consequences of the trade war for the world economy.

Key words: USA, China, trade war, Donald Trump, tariffs.

Конфліктні відносини у торговельній сфері між наддержавами (США та Китай) несуть за собою негативні наслідки як і для всього світу так і для обох учасників торговельного конфлікту. Актуальність теми зумовлена погіршенням міжнародних відносин між двома наддержавами.

Дослідженню торговельно-економічного аспекту у китайсько-американських відносинах було приділено достатньо уваги в працях багатьох іноземних журналістів, політологів, науковців: М. Фіцджеральда, В. Девіса, К. Амадео, Г. Кухалейшвілі.

Метою статті є висвітлення сучасних торговельно-економічних відносин між США та Китаєм та з'ясування наслідків торговельної війни між країнами.

Розглядаючи проблематику відносин США та Китаю, було сформувано такі завдання:

- 1) проаналізувати, як історично утвердились дипломатичні відносини між державами;
- 2) дослідити хронологію торговельного конфлікту;
- 3) окреслити наслідки «trade war» для економік обох країн.

Становлення дипломатичних відносин США та Китаю відбувалося в декілька етапів. Після заснування Китайської Народної Республіки в Китаї та Сполучених Штатах був довгий період відчуження. У лютому 1972 р. Президент США Р. Ніксон відвідав Китай на запрошення прем'єр-міністра Чжоу Еньлая. 1 січня 1979 р. обидві держави офіційно встановили дипломатичні відносини. На основі п'яти принципів мирного співіснування Китай та США 29 лютого 1972 р. видали спільне комюніке, спільну угоду про встановлення дипломатичних відносин між Китайською Народною Республікою та Сполученими Штатами Америки [6].

Китайсько-американські економічні та торгові відносини мають взаємовигідний характер. Як найбільша країна, що розвивається, і найбільша розвинена країна, Китай та США користуються великою взаємодоповнюваністю щодо природних та людських ресурсів, ринку, капіталу та технологій [6].

З моменту встановлення дипломатичних зв'язків двосторонні економічні та торговельні відносини швидко розвивалися, розширюючи сфери співпраці, збільшуючи суть і більшу взаємозалежність. Порівняно з першими днями дипломатичних відносин, китайсько-американські зв'язки перейшли від переважно торгових відносин до таких, які охоплюють майже всі аспекти економічного життя [6].

Протягом останніх чотирьох десятиліть дипломатичні відносини Китаю та Сполучених Штатів, незважаючи на різні політичні системи, стратегічні інтереси та культурні традиції, залишалися в значній мірі кооперативними. У цей період ми можемо називати Китай та США як «конкуруючих партнерів». Безпрограшна економічна діяльність була важливим наріжним каменем для їх постійної співпраці. Оскільки вони були на різних позиціях, конкурентний аспект їх економіки не був настільки помітним. Геополітичні та ідеологічні відмінності існували, але обидві сторони були раціональними та прагматичними. Ці відносини принесли обом сторонам величезні дивіденди. Для розвитку Китаю була потрібна співпраця США, щоб увійти в глобальну систему вільної торгівлі та ринку [13].

У сфері торгівлі, згідно зі статистикою китайської митниці, двосторонній товарообіг у 2011 р. досяг 446,7 млрд. дол. США, що

збільшилось у понад 180 разів з початку дипломатичних відносин [6]. Китай та США – другий за величиною торговий партнер один для одного [6].

Сполучені Штати Америки – це другий за величиною експортний ринок у Китаї та шосте за величиною джерело імпорту [6]. Китай – третій за величиною експортний ринок і найбільше джерело імпорту для США [6]. Він є найбільш швидкозростаючим експортним ринком США протягом 10 років поспіль [6]. Це все відіграло значну роль у побудові надійних та стабільних економічних та торговельних відносин.

Сьогодні ж відносини у торговельній сфері значно погіршилися через дисбаланс торгівлі між першою і другою економіками світу. У зв'язку з цим Президент Д. Трамп у 2018 р. почав встановлювати тарифи та інші торговельні бар'єри щодо Китаю з метою внесення змін у китайську торгову діяльність, яку США вважає недобросовісною, а саме: зростаючий дефіцит торгівлі, крадіжка інтелектуальної власності, вимушена передача американських технологій до Китаю [3]. Тарифна політика Д. Трампа спрямована на заохочення споживачів купувати американські товари, роблячи дорожчі імпорتنі товари [3].

У світі цей конфлікт ознаменувався як «trade war». Торговельна війна – це коли нація встановлює тарифи або квоти на імпорт, а зарубіжні країни відмовляються від подібних форм торговельного протекціонізму [9]. У міру ескалації торгова війна зменшує міжнародну торгівлю [9].

Розпочалася ця торгова війна встановленням тарифів адміністрацією США на китайську продукцію. Насамперед тарифи були встановлені на одяг, взуття та електроніку, та деякі китайські інвестиції у США [5]. У відповідь Китай накладає тарифи на американську продукцію, викликаючи занепокоєння торговою війною між найбільшими світовими економіками [1].

Відповідно США вводять нові тарифи на загальну суму 34 мільярди доларів на китайські товари [12]. На понад вісім сотень китайських товарів у промисловому та транспортному секторах, а також товари, такі як телевізори та медичні прилади, було встановлено 25-відсотковий податок на імпорт [12].

Президент Д. Трамп вважає, що Китай «підриває» Сполучені Штати, користуючись правилами вільної торгівлі на шкоду американським фірмам, які працюють у Китаї. Пекін же відразу відреагував і розкритикував діяння президента США як «торговельні знущання» [12].

Тоді ж 1 грудня 2019 р. Д. Трамп проголосив 90-денні переговори з Китаєм. Збільшення тарифів з 10% до 25% запланували притримати до 1 березня 2019 р. [10].

У 2019 р. поглиблюється торговельна війна. Переговори зриваються, адміністрація Д. Трампа все таки підвищує тарифи на китайські товари на суму 200 мільярдів доларів. У відповідь Китай ж оголошує про плани підвищення тарифів на 60 мільярдів доларів на американські товари. Президент Д. Трамп заявляє, що вважає, що високі витрати, накладені тарифами, змусять Китай зробити угоду вигідною для США, в той час як Міністерство закордонних справ Китаю заявляє, що Сполучені Штати мають «екстравагантні очікування» [12].

Центральний банк Китаю знизив курс національної валюти, адміністрація Д. Трампа відзначила це як «валютне маніпуляторство» [12]. Згодом США встановили ще тарифи, проте вже на суму 300 мільярдів доларів, тому все, що США імпортує з Китаю, обкладається податком. Тим часом, Пекін попередив, що це спровокує потрясіння на фінансовому ринку.

15 січня 2020 р. відбулася надзвичайна подія, Президент Трамп та віце-прем'єр-міністр Китаю Хань Чжень підписали угоду, яка стала проривом у майже дворічній торговій війні між двома найбільшими економіками світу. Угода послаблює деякі американські тарифи на китайський імпорт і зобов'язує Китай купувати додаткові американські товари на суму 200 мільярдів доларів, включаючи сільськогосподарську продукцію та автомобілі, протягом двох років [11]. Китай також зобов'язується застосовувати захист інтелектуальної власності. За кілька днів до підписання угоди США відмовилися від позначення Китаю як «валютного маніпулятора» [11].

Щодо наслідків торгової війни, то вони є значними. Торговельна війна послабила світову економіку. Керуюча директорка Міжнародного валютного фонду К. Георгієва прокометувала: «До 2020 року тарифи, вже введені або оголошені, зменшать світовий ВВП на 0,8%. Це еквівалентно всій економіці Швейцарії» [8].

Через нестабільність відносин США та Китаю зросла невизначеність в інвестиційних настроях, а показники менеджерів із закупівель виробничих виробництв впали в усьому світі. Оновлення новин про поточну переговорну ситуацію спричинили коливання цін на акції та премії на ризик цінних паперів [11].

«Результати дослідження служать глобальним попередженням; торгова війна, яка є програшною, не тільки завдає шкоди головним конкурентам, але також ставить під загрозу стабільність світової

економіки та майбутнє зростання», – заявила директорка міжнародної торгівлі та товарів ЮНКТАД П. Кокс Гамільтон. «Ми сподіваємось, що потенційна торгова угода між США та Китаєм може знищити торговельну напругу», – додала директорка [7].

Безперечно «trade war» торкнулась економіки як і США, так і Китаю. В Сполучених Штатах тарифна війна викликала багато тривоги у власників бізнесу та фермерів. Економічне зростання Америки сповільнилося. Припинення вогню в торговій війні принесе вкрай необхідне полегшення американським фабрикам і фермам [2]. Оскільки відновлені закупівлі продуктів сільського господарства з Китаєм були оголошені американськими переговорниками «обов'язковими», угода розпочне процес відновлення життя американських сільськогосподарських угідь. Відкат діючих тарифів також принесе полегшення американським експортерам-виробникам [2].

В Китаї найбільш істотні збитки, оскільки як іноземні, так і вітчизняні інвестори будуть більш обережно підходити до капітальних витрат у Китаї. Збитки Китаю здебільшого пов'язані з експортними втратами. Найбільш постраждалим виробничим сектором у Китаї стали комп'ютери та інша офісна техніка та комунікаційне обладнання, куди експорт з Китаю скоротився на 15 мільярдів доларів [8]. Інші сфери, які «істотно впали», включають хімічні речовини, меблі, точні прилади та електричні машини [7].

Віце-прем'єр-міністр Хан Чжень заявив на Всесвітньому економічному форумі, що торгова угода Китаю зі Сполученими Штатами не зашкодить конкуруючим країнам-експортерам. Він також пообіцяв знизити бар'єри для іноземних інвесторів, виклавши прихильність Китаю до світової економіки [4].

«Перша фаза торговельної угоди» позитивна для США, Китаю та світу. Зростаючі закупівлі американських товарів у Китаї відповідають стандартам СОТ і не впливатимуть на його імпорт з інших країн», – сказав Хан Чжень перед аудиторією у Давосі, Швейцарія [4].

Найголовніше, припинення міждержавного конфлікту наразі збільшує ймовірність того, що обидві сторони зможуть знайти довговічне вирішення проблем, виявлених у розслідуванні США несправедливих практик Китаю, пов'язаних із передачею технологій, інтелектуальної власності та інновацій [2].

Отже, торговельний конфлікт між США та Китаєм знаходиться на стадії примирення, незважаючи на всі непорозуміння, дві могутні держави намагаються знайти компроміс, що є позитивним для всього світу, адже «trade war» сьогодні є негативним чинником для глобальної економіки. Проте через конкурентність обох країн у торговельній та

економічній сфері можуть з'явитися нові конфлікти, яких не уникнути. Через проблематичність відносин США та Китаю, ця тема матиме перспективу для подальших досліджень, може стати основою майбутніх наукових пошуків та розвинути в докладну наукову роботу.

Джерела та література

1. A quick guide to the US-China trade war. URL: <https://www.bbc.com/news/business-45899310> (viewed on February 3, 2020).

2. A trade war ceasefire is just what America's economy needs. URL: <https://edition.cnn.com/2019/12/13/perspectives/phase-one-trade-deal/index.html> (viewed on February 6, 2020).

3. China–United States trade war. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/China%E2%80%93United_States_trade_war (viewed on February 4, 2020)

4. China's US trade war deal is 'is good for the world' and 'will not impact' imports from other countries. URL: <https://www.scmp.com/economy/china-economy/article/3047132/chinas-us-trade-war-deal-good-world-and-will-not-impact> (viewed on February 5, 2020).

5. New tariffs on China could make appliances, shoes, clothes more expensive. URL: <https://nypost.com/2019/09/01/new-tariffs-on-china-could-make-appliances-shoes-clothes-more-expensive/> (viewed on February 8, 2020).

6. Overview of China-U.S. Relations. URL: <http://www.china-embassy.org/eng/zmgxs/ocusr/> (viewed on February 7, 2020).

7. The US-China trade war has set in motion an unstoppable global economic transformation. URL: <https://www.cnbc.com/2019/09/14/us-china-trade-wars-unstoppable-global-economic-transformation.html> (viewed on February 3, 2020).

8. Trade war hit to global economy could be as big as the entire economy of Switzerland, new IMF director says. URL: <https://www.cnbc.com/2019/10/17/imf-trade-war-hit-to-global-economy-could-be-as-big-as-switzerland.html> (viewed on February 10, 2020).

9. Trade Wars and their Effect on the Economy and You. URL: <https://www.thebalance.com/trade-wars-definition-how-it-affects-you-4159973> (viewed on February 4, 2020).

10. Trade war timeline. URL: <https://nrf.com/blog/trade-war-timeline> (viewed on February 5, 2020).

11. US-China trade war is a 'lose-lose' situation for them and the world, warn UN economist. URL: <https://news.un.org/en/story/2019/11/1050661> (viewed on February 6, 2020).

12. U.S. Relations With China. URL: <https://www.cfr.org/timeline/us-relations-china> (viewed on February 13, 2020).

13. US-China Relations: From Cooperating Rivals to Competing Rivals. URL: <https://thediplomat.com/2018/08/us-china-relations-from-cooperating-rivals-to-competing-rivals/> (viewed on February 7, 2020).